

**expedició països catalans
hindu kush 77**
le - centre excursionista de catalunya

32 anys després...

Llo de Cerdanya, cal Créixams
27 de setembre de 2009

Recull de notes i calendari de l'expedició

Barcelona

Divendres 1 de juliol. Barcelona, plaça de Sant Jaume. Després d'una llarga preparació i sense el permís oficial per accedir a l'Hindu-Kush, surt cap a Kabul una furgoneta carregada amb material i cinc persones. Són Ausàs, Bonaventura, Castan, Camarena i Ribot.

Viatge d'anada

Entre l'1 i el 14 de juliol la furgoneta travessa Europa i Àsia. El 4 de juliol entra a Turquia, el 6, a Iran. A l'ambaixada espanyola de Teheran (Afganistan no manté relacions diplomàtiques amb Espanya) es prova de tramitar els permisos definitius sense èxit. Greu avaria al radiador del vehicle solucionada de manera artesanal.

Kabul

14 de juliol, dijous. Després de 9.500 km i de suportar alguns dies de temperatures altíssimes, la furgoneta entra a Kabul. El dissabte dia 16 arriba la resta del grup en avió: Belvis, Casanoves, Cassola, Civis, Odette, Ponce, Ricard i Vinyes. Els acompanya un grup de trèkking. L'expedició s'allotja a l'hotel Taj-Majal, barat, brut, infecte.

La delicada situació al nord del país, en plena sublevació, coincideix amb tres dies de festa nacional. Hi ha dificultats per obtenir el permís d'accés a la muntanya i força temps per conèixer Kabul. El ministeri d'afers interns ens assigna un guia que es diu Jazmil. Ausàs, Cassola, Ponce i Vidal Rovira s'anticipen a la resta del grup i surten amb la furgoneta cap a Fayzabad. Coincidència amb un grup de Badalona i del CEC que provarà fer el cim del Nosagh, en la vall veïna de Mandaras. Els dos grups aniran trobant-se fins a Qazi Deh.

Kabul - Fayzabad

Dia 22, divendres: finalment marxem cap a muntanya amb una furgoneta llogada. A la nit som a Kunduz. L'endemà, després de disset hores i 200 km de pistes en molt mal estat, arribem a Fayzabad, capital del Badakhshan (a 1.200 m). Hi retrobem els amics; no hi ha llum elèctrica i a la nit es fa toc de queda militar.

Fayzabad - Qazi Deh

Dia 24. Separem material i menjar que no ens farà falta a causa dels dies perduts i sortim cap a Qazi Deh. Pèssim estat de les carreteres. Cal deixar les furgonetes i traslladar-se en camió militar. Passat un espectacular congost se surt a la vall del riu Amur Daria, l'espina del corredor de Wakhan, extès entre el Kafiristan (aleshores URSS) i el Pakistan. Fins aquí ens ha acompanyat en Vidal Rovira "Fuet".

Qazi Deh - Camp base

25 de juliol. Darrer control militar a Ishkashim, a pocs quilòmetres de Qazi Deh. A les 5 de la tarda, arribada a Qazi Deh, portal de les valls de Mandaras i Noshaq. La pols i la misèria ho envolten tot. L'endemà negociem el servei dels portadors i refem la càrrega (26 paquets i 650 kg de pes). El preu per portador es tassa en 700 afganis a l'anada i 400 a la tornada; 1.100, quan s'havia pressupostat per 600! El Ricard té els primers símptomes d'apendicitis; mals de panxa.

Qazi Deh - Camp base (2)

27 de juliol, dimecres. El Ricard i el Josep Casanoves no estan en condicions de pujar! Amb ells es queden l'Odette, el Josep Vinyes i en Jazmil. La resta del grup, capbaix i preocupat, surt cap amunt a dos quarts de vuit del matí. Violenta baralla entre els aspirants a portadors. Bivac a l'encreuament de les valls de Noshaq i Mandaras, a 3.310 m.

Mentre, a Qazi Deh, el metge de l'expedició anglo polonesa que es dirigeix a Mandaras diagnostica apendicitis al Ricard. Proposa o bé operar-lo allà mateix o bé evacuar-lo urgentment. Van a Ishkashim a trucar per telèfon per llogar un helicòpter. La policia no els deixa telefonar. Tornen a Quaz-i-deh i es decideix que l'Odette acompanyi el Ricard a Fayzabad amb furgoneta. Viatge d'onze hores amb injeccions sedants; dolor creixent.

Dia 28, dijous: el grup de muntanya s'endinsa a la vall de Mandaras. Creuen dos rius, el primer, molt cabalós -i clarament perillós-, es passa amb l'ajuda d'una corda. A primera hora de la tarda s'arriba al camp base, a 4.300 m.

Mentrestant, a Fayzabad, en l'edifici que fa d'hospital, brut, sense llum i poca aigua, un metge confirma la diagnosi del Ricard. Cal operar-lo urgentment. L'Odette es nega a fer-ho allà però no els deixen marxar. De nit, apareix en pijama en Vidal Rovira. Deliberacions interminables amb l'alcalde, la policia i el cacic. Signa un document fent-se càrrec de les responsabilitats, contracta una avioneta per 1.000 dòlars i els tres volen a Kabul. Ambulància i recerca d'un hospital en condicions; no els volen ni a l'americà ni a l'alemany; van a parar a l'hospital general que sembla en plena campanya de guerra. L'analítica resulta alterada pels fàrmacs. Dormen a l'hotel Taj-Majal.

Entorns camp base

29 de juliol. Vall de Mandaras. Deu cims magnífics, cap es fa caminant i solament es disposa d'onze dies efectius! Camarena, Cassola, Castan, Civis, Ponce i Ribot instal·len un camp entremig a 4.600 m (tenda i material). En Belvis i el Jaume tenen febre i còlic.

A Kabul, l'analítica i l'exploració (el tacte anal l'han fet amb guants -no com a Fayzabad), confirmen la diagnosi del Ricard. Per a tranquil·litzar-los, els ensenyen el quiròfan i el títol del cirurgià, obtingut a Anglaterra. Tota una garantia. Ingrés i operació a les 15 h. No sortirà de l'hospital fins al 7 d'agost; les seqüeles de l'operació, feta al límit, duraran anys i panys.

Camps d'alçada i ascensió

30 de juliol. En Lluís, en Camarena, Cassola, Castan, Ponce i Ribot pugen a muntar el camp I, a 5.000 m i prop de la base dels cims M6 i M7. El Pep i el Castan es queden a dormir al camp intermig; els altres tornen a mitja tarda. Neva per primera i única vegada mentre arriben en Casanoves, en Vinyes, mig enfebrat, i en Jazmil. Tampoc en Cassola es troba gaire bé!

31 de juliol. En Civis, l'Enric i el Josep Ponce pugen cap amunt. Recullen el Pep al camp intermig. En Josep Maria baixa al camp base amb mal de cap. Mentre, en Lluís, en Jaume i en Cassola fan dos viatges al camp entremig.

1 d'agost. En Cassola, en Belvis i en Bonaventura pugen al camp I, on la resta del grup s'aclimata. Es decideix el cim que es vol fer: s'opta per l'esperó NNW de l'M7. A la tarda arriba en Josep Casanoves que ha pujat acompanyat, fins al camp entremig, per en Vinyes i en Josep Maria; el Lluís i el Jaume baixen a dormir al camp d'entremig, on ja no troben ningú.

2 d'agost. En Lluís i en Jaume retornen al camp I carregats. En Casanoves se'n va avall. El grup que ha dormit al camp I és a l'esperó, iniciant la via. A causa del mal de cap, opten per deixar un niu de material i baixar. Mengen una mica i, amb excepció del Civis, reculen al camp base per recuperar-se.

3 d'agost. A les tres de la tarda, Bonaventura i Civis decideixen sortir cap al cim. Cap a quarts de sis són al niu de material. No hi ha cap pot i no es pot fondre neu: passaran set! Primer dels tres bivacs a l'esperó.

4 d'agost. La cordada avança lentament entre seracs, esquerdes i trams de glaç viu i molta inclinació que resulten molt laboriosos de superar. Segon bivac a 5.850 m sobre l'aresta somital, còmode, fred i sense aigua. En Pep Camarena, el Lluís, el Cassola i el Josep Ponce pugen al niu de material per recuperar-lo. Després es dirigeixen al coll N de l'M7 per intentar l'aresta oberta pels germans Audoubert el 1969.

5 d'agost. A l'esperó les dificultats no minven com s'esperava. Enllacen amb l'aresta i a les 3 de la tarda fan el cim. Fotografies i pensaments per al Ricard i l'Odette. Retorn al darrer emplaçament de bivac. Decideixen quedar-s'hi per obtenir aigua del degoteig. Somnien amb aigua. Mentre, en Pep Camarena, el Lluís, el Cassola i el Josep Ponce dormen al coll N.

6 d'agost. Bonaventura i Civis rapelen per l'aresta cap al coll N. A quarts d'una es troben amb la cordada Pep Camarena - Josep Ponce. Vistes les dificultats, consideren les possibilitats i el calendari ... no hi ha prou dies. S'abandona l'intent! Al coll hi ha en Cassola i en Belvis. Cinc ràpels fins a la glacera, els darrers de nit.

7 d'agost, diumenge. Es desmunten els camps d'alçada. Al camp entremig hi han l'Enric i el Josep Maria, a baix de tot, en Casanoves i en Vinyes. Nit de celebració amb un grup anglo polonès. Intoxicació del Pep Camarena i gastritis fulminant. Hores d'incertesa i de por entre injeccions i gota a gota. L'empenta del Pep i la seva naturalesa forta aconsegueixen una mena de miracle. Al matí està pràcticament recuperat!

Tornada a Kabul

8 d'agost. Darrer dinar al camp base. A les 2 arriben 7 dels 13 portadors que esperàvem. Un d'ells s'ha ofegat perquè al problemàtic pas del riu ha desaparegut la corda instal·lada a la pujada. Desconcert! Baixen carregant 50 kg cadascun. Bivac a la vora del primer riu.

9 d'agost. Abans del pas difícil, encontre amb els altres portadors. Duen dues cartes amb notícies del Ricard. D'altra banda, confirmen la mort del jove portador i mostren una relativa duresa d'ànim davant el fet. Arribada a Qazi Deh, on es mira de compensar econòmicament la desaparició del noi ofegat. A les 3 surt un camió que retorna el grup a Fayzabad en dos dies.

11 d'agost. Faizabad. Part del grup surt en avió fins a Kunduz, on els esperen l'Ausàs i el Pratginestós amb la furgoneta. La resta retorna en furgoneta.

12 d'agost. Kabul. Retrobament de la totalitat del grup, immensa alegria pel Ricard, tan demacrat i que amb prou feines s'aguanta dret. A la nit sopar al Lampe-Hotel amb l'Anglada, el Pons i part de l'expedició al Sharagar. El 13 d'agost, compres i turisme per Kabul.

Tornada

14 d'agost. Tres quarts de deu del matí: l'avió que porta el grup s'enlaira sobre el cel de Kabul. El mateix dia, Cassola, Bonaventura, Castan, Ribot i Pep surten de la ciutat en furgoneta. El volum de càrrega s'ha reduït i ara és possible encabir-s'hi raonablement.

El viatge de tornada dura 9 dies i esdevé enormement accidentat:

El dia 15, en Cassola i el Jaume han de tornar des de la frontera fins a Kabul en autocar per cancel·lar els visats. La furgoneta s'espera a Herat. Comença el *ramadan*. Amb l'ajut de Jazmil ho resolen el dia 17; sopar a casa seva, als afores de la capital.

El dia 19 es passa la frontera. Incident a Mashad. La furgoneta no frena bé; topada amb un altre vehicle, baralla, cops de puny (en Pep fa saltar les dents d'algú enlaire). Oportuníssima aparició de la policia militar... i retenció dels passaports. L'endemà es resol la denúncia.

Dia 21. Afores de Teheran, aturats al marge de la carretera per trobar la causa de la pèrdua d'oli del motor. Aprofitant-se de la situació, un estafador roba davant mateix dels nassos del grup els dòlars comunitaris del viatge (400). Desolació!

Dia 22. El motor perd oli a raig. A Makú, un manyà manetes i barat solda el carter sense ni treure'l. La reparació durarà fins a Barcelona.

Dia 24. Sopar a Istanbul i primers símptomes de malestar del Josep Maria i de l'Enric, que coven una hepatitis monumental: no poden empassar-se el gelat comprat imprudentment i malgastant els pocs diners que queden! Es fa nit a Europa.

Dies 25, 26, 27 i 28. Patiment. La furgoneta amb prou feines funciona; torna a beure's l'oli com si res, les marxes no entren, no engega bé, no frena. El Josep Maria i l'Enric no es troben gens bé. Especialment l'Enric; amb tot, sabem que té hepatitis (ulls grocs, pixats com coca-cola ... socors!).

Dia 28, diumenge. Salses! Entrada a Catalunya. A les 12 de la nit la furgoneta passa la duana i a la una es planta a Figueres. Darreres reserves de diner

destinades a pa amb tomàquet i pernil. Fins i tot ho prova l'Enric (poc després ho vomita).

A quarts de tres, dos mesos després d'haver-ne sortit, la furgoneta és de nou a les Rambles.

Epíleg

L'expedició Països Catalans formava part d'un projecte pensat amb la intenció de preparar un grup del CADE en alpinisme de dificultat i arribar als cims més alts del món.

El pressupost total pujava a 1.415.000 PTA (8.480 euros). Va comptar amb el patrocini del Banc Occidental i de Viatges Fram. La clau del projecte va ser l'entusiasme i la capacitat de relació de Joan Créixams. Paradoxalment, no va viatjar a l'Afganistan; en canvi, va anar passant l'audiovisual de l'expedició per tot Catalunya per complir el compromís amb els patrocinadors.

Lluís Belvis
Jaume Bonaventura
Josep Camarena
Josep Casanoves
Joan Cassola
Emili Civis
Josep Maria Castan
Josep Ponce
Enric Ribot
Ricard Vila
Odette Gomis
Josep Vinyes

En Ricard Vidal Rovira, el "Fuet", va acompanyar el grup. La seva empenta i l'abnegació de l'Odette van salvar el Ricard Vila de les conseqüències d'una apendicitis operada *in extremis* en un entorn insalubre i infectat.

El Josep Ausàs va fer d'atent mecànic i conductor durant el viatge d'anada.

I per acabar, en Jazmil, que ens va cuidar i guiar tan bé com va poder. Culte, discret i compromès amb el seu país, és probable que ja no sigui viu; de fet, com una part molt important de la gent que vam conèixer.

(textos redactats a partir dels diaris personals del Jaume i del Ricard Vila)

La província de Badakhshan

El control militar d'Iskashim, abans de Qazi Deh

Qazi Deh

Coordenades:

Qazi Deh	36°40'13.20"N - 71°46'10.97"E
Camp Base	36°32'15.25"N - 71°51'46.22"E
M7 cim	36°30'29.99"N - 71°54'59.20"E

Els cims de la vall (de N a S, girant cap a la dreta). Segons Jerzy Wala, KT PTTK Exp. 1973

M1 Kishmi Khan	6 754 m	M6	6 138 m
M2	6 424 m	M7	6 284 m
M3	6 103 m	M8 Koe Mandaras	6 628 m
M4	6 274 m	M9	6 100 m
M5	6 074 m	M10	5 818 m

Sobre l'expedició anglo-polonesa Hindu Kush 1977, amb qui vam coincidir: Andrzej Zawada (cap), Robert Janik (metge), Piotr Jasinski, Marek Kowalczyk, Wojciech Kurtyka, John Wolf, i els anglesos John Porter (cap), Peter Holden, Rei Terry, Howard Lancashire, Alex Mac Intyre.

Activitat a la vall de Mandaras:

- M5, 6 074 m, pilar W, 700 m, III-IV
- M8, Kohe Mandaras, 6 628 m, paret NE, 2 140 m, VI; paret N, 1 600 m. VI
- M7, 6 284 m, paret NW, 1 100 m. IV-V (11 i 13 agost)
- M9, 6 100 m, pilar NE, 1 500 m, III-IV

Fora de la vall de Mandaras van pujar el Koe-Bandaka, 6 812 m, i el Nosaq, 7 492 m